

//editorial//

Prošlost i(li) sadašnjost tema je ovog – drugog – broja časopisa *jugoLink*. Imajući u vidu „postjugoslovensku“ orijentaciju časopisa, cilj izdanja bio je da među mladim (i mlađim) istraživačima sa ovog prostora započne diskusiju o različitim aspektima prošlosti koja bi ne samo donela jedno kritičko preispitivanje odnosa prema (novijoj) postjugoslovenskoj istoriji, već i otvorila brojna pitanja koja iz različitih razloga nisu tema niti naučnog istraživanja niti javne debate u novim državama koje su nasledile bivšu Jugoslaviju. Uprkos novom trendu bavljenja „kulturom sećanja“ i sveobuhvatnom projektu „redizajniranja“ istorije, tj. njene revizije poslednjih godina, s pravom se može zaključiti da se kritičko ispitivanje novije političke, ali i društvene istorije Jugoslavije i dalje nalazi na početku. Prilog Gala Kirna i Roberta Burghardta u ovom broju o estetici partizanskih spomenika i njenom političkom značaju u tom smislu predstavlja izuzetno zanimljiv doprinos jednom novom kritičkom diskursu o jugoslovenskoj prošlosti.

Dok nam postojeća istraživanja s jedne strane ne daju zadovoljavajuć uvid u istoriju, ona nam s druge strane ipak govore mnogo o sadašnjosti. A poruka kako istraživačke javnosti tako i politike u skoro svim delovima bivše Jugoslavije je sledeća: ta bivša država bila je i prošla, a na nama je sada da ispravimo njene greške time što ćemo ili potpuno potisnuti sećanja na taj period ili što ćemo je protumačiti na nov način. Kako, međutim, izgleda to tumačenje? Kao i svaka interpretacija prošlosti, i istorijski revizionizam „made in post-YU“ nam govori više o aktuelnoj perspektivi i poziciji onih koji tumače prošlost, nego o samoj toj prošlosti. Rezultat poslednjih dvadeset godina – ako izuzmemo pojedinačne naučne radove – je sledeći: heroji iz prošlosti postali su izdajnici, a izdajnici iz prošlosti polako postaju heroji. Ovakvo „izvrtanje“ tumačenja predstavlja jednu „istoriju naizmeničnog prećutanog odnosno ispričanog“ i zapravo ne vodi nikuda. I dok se o „junacima“ i „zločincima“ iz prošlosti vode rasprave, pišu knjige i donose zakoni – ovime se bavi tekst Milana Radanovića u ovom izdanju – razvoj postjugoslovenskih društava ide svojim tokom. Ekonomije svih postjugoslovenskih društava, „reformisane“ u skladu sa „tržišnim principima“ uglavnom se ne mogu pohvaliti većim uspesima, a socijalne nejednakosti rastu. Dok među ekonomskim elitama traje preraspodela resursa, političke elite nameću teme koje skreću pažnju sa socijalnih problema na navodno važnije teme, pre svega na nacionalno pitanje. Tako je „nacionalni zanos“ – koji u Hrvatskoj i Srbiji poslednjih godina počinje da deluje „umereno“ – sada u Makedoniji na ceni. Kako se novi makedonski nacionalizam manifestuje u vidu novog „urbanističkog koncepta“ Skoplja objašnjava prilog Ane Pop Stefanije. U svojoj analizi Šefik Tatlić „projekte“ demokratizacije na postjugoslovenskom prostoru postavlja u širi kontekst modernizacije koji tumači (ne samo) iz perspektive postkolonijalnih pristupa. Članak pritom ne predstavlja samo zanimljiv i

inovativan teorijski prilog o procesima društvene transformacije ovog prostora u poslednje dve decenije, već omogućava bolji uvid u ideološki okvir u kome dolazi do novih tumačenja prošlosti. Poslednji prilog posvećen je verovatno najmanje istraženom delu (naj)novije prošlosti: ekonomskom razvoju poslednjih dvadeset godina na ovom prostoru. Uprkos ogromnim – uglavnom negativnim – socijalnim posledicama ekonomske transformacije koja je započeta devedesetih godina, a i dalje nije u potpunosti okončana, obimniji naučni radovi na ovu temu gotovo da i ne postoje. U tom smislu članak Mladena Perića i Đorđa Tomića o stečaju kao strategiji nove menadžerske elite u Srbiji predstavlja jedan važan doprinos razumevanju ovih procesa.

Da ovim izdanjem diskusija o prošlosti i(li) sadašnjosti nije ni izbliza okončana, već tek započeta, je jasno. Isto tako, jasno je da su i ovde predstavljeni problemi tek deo šireg spektra različitih tema i da tek nameću nova pitanja koja čekaju na odgovor. Na mladima (i mlađima) je da te odgovore daju, a kada, u kojoj meri i sa kojim ishodom će se to dogoditi, ostaje da se vidi. Počnimo, ipak, od ovih ponuđenih u ovom izdanju.

Uredništvo